MA·RA

Lausunto

18.10.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE 106/2024 vp)

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä "MaRa") kiittää kutsusta tulla eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaoston kuultavaksi ja toteaa asiasta seuraavaa:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annettua lakia siten, että viinin, muiden käymisteitse valmistettujen juomien, välituotteiden ja etyylialkoholijuomaveroryhmän valmisteveroa korotettaisiin ja oluen valmisteveroa alennettaisiin. Veromuutosten seurauksena alkoholijuomien hintojen arvioidaan nousevan kokonaisuudessaan keskimäärin vajaan prosentin. Oluen hinnat laskisivat keskimäärin 1,5 prosenttia, viinien hinnat nousisivat 2,4 prosenttia ja väkevien sekä välituotteiden hinnat nousisivat 3,8 prosenttia. Alkoholiveron tuotto kasvaisi noin 15 miljoonaa euroa vuodessa.

MaRa toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotetun muutoksen jälkeen Suomen alkoholijuomavero on kaikissa kategorioissa EU:n kireintä (liite 1). Kireä verotus vaikuttaa haitallisesti Suomen matkailuun, koska erityisesti ulkomaalaiset asiakkaat reagoivat poikkeuksellisiksi katsomiinsa alkoholijuomien anniskeluhintoihin. Korkeat hinnat heikentävät myös anniskelun kilpailukykyä Suomessa.

Kuluttajien luottamus omaan talouteensa ja Suomen talouteen on kustannusten nousun vuoksi heikentynyt. Tämä heijastuu palveluyritysten näkymien vaikeutumisena. Ravintoloiden maksamat elintarvikkeiden tukkuhinnat ovat kohonneet kuluttajahintoja nopeammin. Vuoden 2020 syyskuusta vuoden 2023 syyskuuhun inflaatio oli 17 prosenttia. Ravintoloiden elintarvikeraaka-aineiden tukkuhinnat olivat vuoden 2024 syksyllä noin 30 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuoden 2020 syyskuussa. Kustannusten jääminen korkealle tasolle vaikeuttaa koronarajoitusten jäljiltä velkaisten yritysten rahoitustilannetta.

Alkoholijuomien anniskelu ravintoloissa on vähentynyt lähes yhtäjaksoisesti reilun 20 vuotta. Vielä 1990-luvun lopussa anniskelun osuus alkoholin kokonaiskulutuksesta

Suomessa oli hieman yli 20 prosenttia. Nykyisin osuus on hieman yli 10 prosenttia ja lasku todennäköisesti vain jatkuu. Anniskelu toi ravintoloiden myynnistä 50 prosenttia vuonna 2003, mutta nykyisin vain hieman yli 30 prosenttia. Muutos on vaikuttanut dramaattisesti ravintoloiden kannattavuuteen. Alkoholin anniskelu on ravintoloille suhteellisesti huomattavasti tärkeämpää kuin alkoholin myynti päivittäistavarakaupoille.

Anniskellun alkoholin heikko kilpailukyky vaikuttaa myös alkoholiveron tuottoon. Anniskelun osuus Suomen tilastoidusta alkoholikulutuksesta oli 13,5 prosenttia vuonna 2018. Anniskelun osuus alkoholimyynnin arvosta oli peräti 35,1 prosenttia. Alkoholiin liittyvistä työpaikoista 72 prosenttia on ravintoloissa (liite 2). Alkoholijuomien anniskelun lisääntyminen ravintoloissa vaikuttaisi positiivisesti alkoholiveron tuottoon.

MaRa katsoo, että paras keino siirtää alkoholin kulutusta ravintoloihin, olisi laskea anniskelun arvonlisävero 14 prosenttiin. Anniskelu toisi alemmalla 14 prosentin arvonlisäverokannallakin huomattavasti enemmän verotuloja per kuohuviinipullo kuin kaupasta ostettu kuohuviinipullo (liite 3).

Hallituksen esityksessä todetaan perustellusti, että suuri kotimainen alkoholin hinnan nousu lisää paitsi alkoholin laillista maahantuontia ja myös matkustajatuontina tuodun alkoholin laitonta välittämistä kotimaassa. Alkoholin maahantuonnin synnyttämä matkailu syventää Suomen matkustustaseen alijäämää, joka oli tämän vuoden kuudelta ensimmäiseltä kuukaudelta 1,1 miljardia euroa. Suomalaisten kulutus ulkomailla oli 2,9 miljardia euroa samalla aikavälillä. Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy:n tekemän selvityksen mukaan suomalaiset kuluttivat vuonna 2023 noin 700 miljoonaa euroa matkustaessaan laivalla Viroon tai Ruotsiin. Matkustajatuonnin lisääntyminen kasvattaa kilpailunvääristymää tuettujen viihderisteilyjen ja kotimaanmatkailun välillä. Viihderisteilyjä tarjoavat varustamot saavat suoraa miehistötukea 38,7 miljoonaa euroa. Suurin epäsuora tuki on palvelujen valmiste- ja arvonlisäverottomuus, joka on 184 miljoonaa euroa vuodessa.

MaRa katsoo, että veroratkaisuja arvioitaessa on otettava nykyistä enemmän huomioon matkustajatuonnin negatiiviset vaikutukset matkailuun ja alkoholiveron tuottoon.

Alkoholin matkustajatuonti on johtanut myös siihen, että varsinkin pienemmillä paikkakunnilla perhe-, hää- ja syntymäpäiväjuhlat ovat siirtyneet sellaisiin ravintoloihin, jotka eivät hae anniskelulupia. Näin toimien niihin ei sovelleta alkoholilakia eivätkä alkoholiviranomaiset valvo heidän toimintaansa. Alkoholilakia noudattavat ravintolat ovat menettäneet asiakkaansa, ja moni pieni paikkakunta, yhdessä muiden syiden kanssa, viimeisenkin hotellinsa ja anniskeluluvalla toimivan juhlatilaisuuksia järjestävän ravintolansa.

Hallituksen esityksen mukaan alkoholiveron korottamisen tarkoituksena on ollut valtion tulojen kasvattamisen ohella alkoholin kokonaiskulutuksen ja alkoholiin liittyvien haittojen vähentäminen. Alkoholin kokonaiskulutus on laskenut jo pitkään. Alkoholilakia uudistettaessa pelättiin, että vapaampi sääntely johtaa kokonaiskulutuksen kasvuun. Näin ei kuitenkaan käynyt ja vaikuttaa siltä, että laskevan trendin taustalla on nuorempien ikäluokkien kulutustottumusten muuttuminen. Tämä trendi jatkunee alkoholiverotuksen muutoksista riippumatta.

MaRa toteaa asiassa yhteenvetonaan seuraavaa:

1. **Eduskunnan tulee hylätä hallituksen esitys.**
2. **Hallituksen esityksessä ehdotetun muutoksen jälkeen Suomen alkoholijuomavero on EU:n kireintä kaikissa kategorioissa.**
3. **Alkoholijuomaveron korottaminen heikentää anniskelun kilpailukykyä. Anniskelun aseman heikentyminen vähentää alkoholiveron tuottoa ja alkoholiin liittyvien työpaikkojen määrää.**
4. **Alkoholin maahantuontiin liittyvä matkailu syventää Suomen matkailutaseen alijäämää ja vähentää valtion verotuottoja.**
5. **Alkoholijuomaveron korottaminen voimistaa kehitystä, jossa perhe-, hää- ja syntymäpäiväjuhlat siirtyvät ravintoloihin, jotka eivät hae anniskelulupaa.**

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Sami Hämäläinen
lakimies, varatuomari

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 8 000 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.